

Projektyczny przewodnik dla NGO „Pathways to Integration: Creative Tools for NGOs and Migrants”

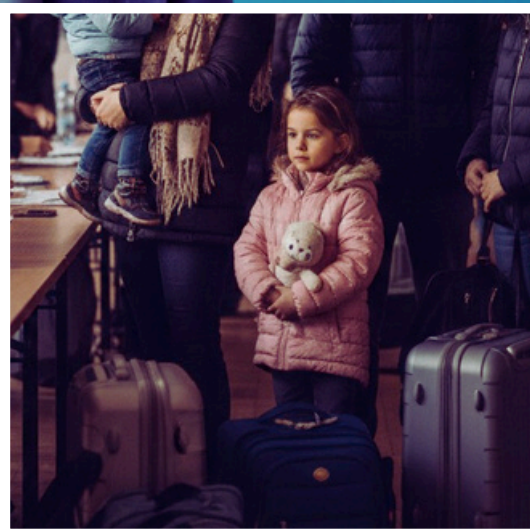
Co-funded by
the European Union

Część 3

Najlepsze praktyki

Skuteczne strategie programów edukacyjnych dla migrantów, możliwe do odtworzenia w różnych kontekstach ● ○ ●

Projekt: “Empowering Voices: Ukrainian Refugees and Social Co-creation”

This project has been funded with support from the European Commission.
Project No: 2024-2-PL01-KA210-ADU-000279674

Autorzy podręcznika:

Ivan Petkanych — trener, coach, analityk transsystemowy, założyciel Instytutu TSA;
Iryna Zubets — psychoterapeutka, magister nauk społecznych;
Liubov Ivanoshchuk — psycholożka, magister psychologii oraz zarządzania międzynarodowym biznesem;
Tetiana Moiseieva — psycholożka, PhD w zakresie komunikacji społecznej.
Liudmyla Hulიაieva — dr nauk ekonomicznych

Viktoriia von Rosen, doktor nauk ekonomicznych.
Yana Klyzhenko, specjalistka w zakresie psychologii.
Maksym Aristov, magister psychologii (M.Sc.).
Yuliia Lux, dziennikarka, trenerka oraz prowadząca szkolenia, warsztaty, seminaria i wykłady z zakresu edukacji, migracji, integracji i rozwoju demokracji; doktor nauk politycznych.
Yelyzaveta Werner — projektantka graficzna.

Projekt graficzny i skład: **Daria Shestak**

SPIS TREŚCI

Wstęp	1
CPC Centrum Wsparcia Cudzoziemców	3
MINT – Mentoring na rzecz integracji dzieci migrantów	4
IMIG – internetowe narzędzie wsparcia prawnego dla migrantów	6
Jumpp – Frauenbetriebe E.V. – Przedsiębiorczość kobiet	7
KUBI – Kultur und Bildung gGmbH Frankfurt – integracja migrantów	9
Ukrainian Coordination Centre – organizacja wsparcia, centrum dla osób przesiedlonych	11

Wstęp

Europejskie miasta i społeczności lokalne funkcjonują dziś w warunkach gwałtownego wzrostu migracji i przymusowych przemieszczeń.

Nowo przybyłe osoby często mierzą się jednocześnie z kilkoma problemami: legalizacją pobytu, mieszkaniem, zatrudnieniem, dostępem do edukacji, barierami językowymi oraz napięciem psychicznym.

W odpowiedzi na te wyzwania pojawiają się praktyki, które potwierdziły swoją skuteczność w różnych kontekstach — od modelu „jednego okienka” w usługach integracyjnych, przez modele mentoringowe w szkołach i cyfrowe narzędzia wsparcia prawnego, po programy integracji ekonomicznej poprzez przedsiębiorczość oraz kompleksowe usługi społeczno-edukacyjne na poziomie lokalnym.

Ta broszura gromadzi wybór sprawdzonych praktyk pracy z migrantami i uchodźcami (Polska, Niemcy), które pokazują wspólną logikę sukcesu: kompleksowość wsparcia, dostępność, inkluzywność, pośrednictwo międzykulturowe, orientację na realne potrzeby i rezultaty.

W centrum uwagi znajdują się modele, które jednocześnie wzmacniają samodzielność ludzi, zmniejszają ryzyko wykluczenia społecznego, wspierają integrację dzieci w szkole, ułatwiają dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz otwierają drogę do niezależności ekonomicznej, w szczególności kobiet z doświadczeniem migracji. Ważne jest również to, że część tych rozwiązań działa jako „pierwszy kontakt” dla nowo przybyłych i daje szybkie oparcie w pierwszych miesiącach po przyjeździe.

Celem broszury jest dostarczenie praktycznego punktu odniesienia dla osób, które projektują lub realizują programy integracyjne: organizacji pozarządowych, facylitatorów, pracowników socjalnych, edukatorów, przedstawicieli samorządu lokalnego oraz zespołów Erasmus+.

Każda praktyka została opisana w taki sposób, aby czytelnik widział nie tylko „co zrobiono”, ale również kluczowe elementy możliwe do odtworzenia: grupy docelowe, metody pracy, logikę organizacyjną oraz typowe rezultaty.

Dla użytkownika broszury oznacza to oszczędność czasu i ograniczenie ryzyka na etapie planowania: otrzymują Państwo gotowe przykłady modeli, które można dostosować do własnego kontekstu (hub integracyjny typu one-stop shop, mentoring „peer-to-peer” dla dzieci, cyfrowe narzędzia prawne, mentoring przedsiębiorczy dla kobiet z doświadczeniem migracji, kompleksowe programy szkolne i zawodowe, wolontariackie centra pierwszego wsparcia). Broszura może służyć jako baza do opracowywania nowych inicjatyw, szkolenia zespołów, przygotowywania wniosków Erasmus+ oraz budowania partnerstw między miastami i organizacjami.

CPC – Centrum Wsparcia Cudzoziemców

Kontekst i potrzeby

Gwałtowny wzrost liczby migrantów i uchodźców w Warszawie stworzył potrzebę powstania „jednego punktu” wsparcia integracyjnego. Wiele nowo przybyłych osób miało jednocześnie problemy ze statusem prawnym, mieszkaniem, pracą, edukacją szkolną oraz zdrowiem psychicznym

Grupy docelowe

Dorośli migranci i uchodźcy oraz ich rodziny mieszkające w Warszawie i okolicach.

Rezultaty / wpływ

W każdym roku wsparcie otrzymują tysiące osób, a efekty są konkretne (legalizacja pobytu, dostęp do usług, mieszkania i pracy). Wzrosła samodzielność beneficjentów, a ryzyko wykluczenia społecznego się zmniejszyło.

Cele

Zapewnienie kompleksowego, bezpłatnego wsparcia migrantom i uchodźcom w jednym miejscu. Ograniczenie barier w dostępie do usług, edukacji, rynku pracy oraz wsparcia psychologicznego.

Główne działania / metodologia

Indywidualne prowadzenie przypadków i doradztwo (prawne, społeczne, zawodowe). Wsparcie psychologiczne i spotkania grupowe (na przykład grupy kobiece). Bezpłatne kursy języka polskiego oraz wsparcie w kontaktach ze szkołami, instytucjami, wynajmującymi i pracodawcami. Praca międzykulturowych mentorów z własnym doświadczeniem migracyjnym i znajomością kilku języków.

Możliwość przeniesienia do Erasmus+

Praktyka może inspirować projekty Erasmus+ w zakresie modeli wsparcia integracyjnego, mentoringu międzykulturowego, szkoleń dla pracowników socjalnych i nauczycieli oraz tworzenia lokalnych hubów integracyjnych w innych miastach.

MINT – Mentoring na rzecz integracji dzieci migrantów

Kontekst i potrzeby

Dzieci migrantów i uchodźców w szkołach często mierzą się z barierami językowymi, izolacją oraz ryzykiem przedwczesnego przerwania nauki. Nauczyciele i szkoły nie zawsze mają możliwość zapewnienia indywidualizowanego wsparcia.

Cele

Wspieranie społecznej i edukacyjnej integracji dzieci migrantów i uchodźców poprzez mentoring „rówieśnik dla rówieśnika”. Wzmacnianie solidarności i kompetencji międzykulturowych wśród lokalnej młodzieży.

Grupy docelowe

Dzieci i młodzież z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Lokalni młodzi wolontariusze (uczniowie starszych klas / studenci).

Rezultaty / wpływ

Poprawa kompetencji językowych i społecznych dzieci migrantów; bardziej stabilne relacje z rówieśnikami w szkole. Wzrost kompetencji międzykulturowych i zaangażowania obywatelskiego młodych mentorów.

Możliwość przeniesienia do
Erasmus+

Gotowy do wykorzystania model dla projektów dotyczących mentoringu „peer-to-peer”, szkół włączających, aktywności obywatelskiej młodzieży oraz edukacji międzykulturowej.

Główne działania / metodologia

Rekrutacja i szkolenie lokalnych młodych wolontariuszy jako mentorów. Dobór par „mentor — dziecko migranckie” w formule 1:1. Regularne spotkania skoncentrowane na wsparciu szkolnym, praktyce języka polskiego oraz wspólnych aktywnościach czasu wolnego i działaniach kulturalnych. Spotkania grupowe i wydarzenia budujące międzykulturowe zrozumienie i relacje.

IMIG – internetowe narzędzie wsparcia prawnego dla migrantów

Kontekst i potrzeby

Migranci często mają trudności ze złożonymi procedurami prawnymi i nie mają dostępu do przystępnej cenowo pomocy prawnej. Wiele osób musi przygotowywać oficjalne wnioski lub skargi, nie znając języka prawnego ani formatu dokumentów.

Cele

Ułatwianie migrantom dostępu do wymiaru sprawiedliwości poprzez udostępnienie internetowego generatora dokumentów prawnych. Wspieranie organizacji pozarządowych, wolontariuszy i prawników pomagających migrantom.

Grupy docelowe

Migranci i uchodźcy w Polsce. Organizacje prawne i społeczne, aktywiści oraz wolontariusze, którzy ich wspierają.

Rezultaty / wpływ

Szybsze i prostsze przygotowywanie dokumentów dla wielu migrantów, którzy w innym przypadku nie mieliby dostępu do wsparcia prawnego. Bardziej efektywna praca organizacji pozarządowych i aktywistów udzielających pomocy prawnej.

Możliwość przeniesienia do Erasmus+

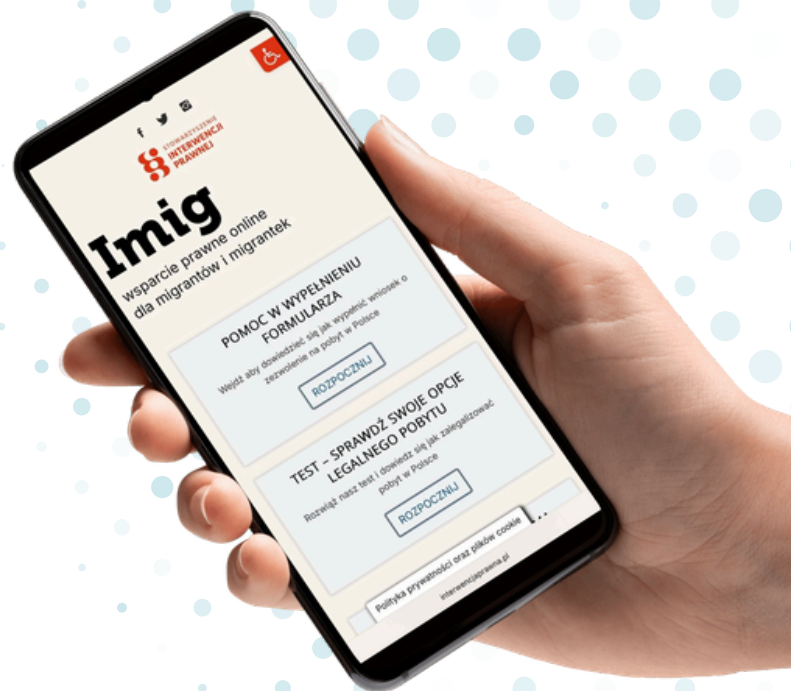

Praktyka może inspirować projekty Erasmus+ dotyczące cyfrowych narzędzi na rzecz inkluzji, edukacji prawnej migrantów oraz wzmocnienia kompetencji pracowników młodzieżowych i organizacji pozarządowych działających na styku migracji i praw człowieka.

Główne działania / metodologia

Narzędzie online, które prowadzi użytkownika przez krok po kroku przygotowaną ankietę. Automatyczne generowanie gotowych do użycia dokumentów prawnych (wniosków, pism) we właściwym formacie. Wielojęzyczny interfejs (polski, angielski, ukraiński) ograniczający bariery językowe.

Jumpp – Frauenbetriebe E.V.

Organizacja non-profit założona w 1984 roku jako „Frauenbetriebe” („Przedsiębiorstwa Kobiecte”). Obecnie wspiera zarówno kobiety, jak i mężczyzn, ale szczególny nacisk kładzie na kobiety, w tym te z doświadczeniem migracyjnym lub uchodźczym.

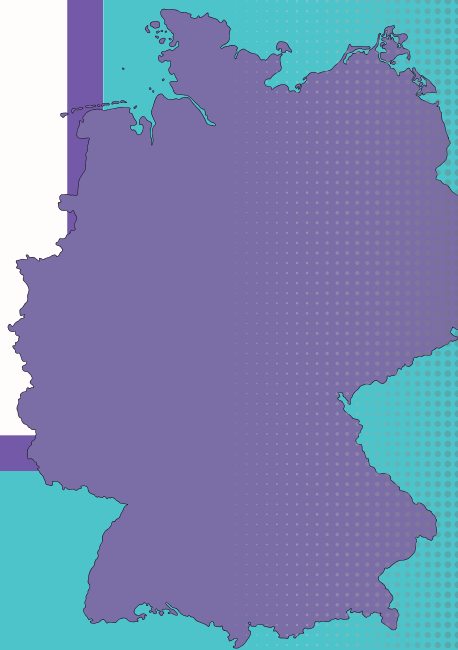
Znaczenie i rola JUMPP dla integracji migrantów ● ○ ●

Wspiera niezależność ekonomiczną, która jest kluczowa dla skutecznej integracji.

Daje migrantkom narzędzia do tworzenia własnego biznesu — jako alternatywę wobec zależności od pomocy społecznej. Pomaga pokonywać bariery językowe, kulturowe i biurokratyczne związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej w Niemczech.

Tworzy bezpieczne, przyjazne środowisko dla kobiet o różnym doświadczeniu kulturowym i osobistym.

Zwiększa widoczność kobiet-migrantek jako odnoszących sukcesy przedsiębiorczyń, co pozytywnie wpływa na ich integrację społeczną.

Specyfika obszarów działalności ● ○ ●

Silny nacisk na integrację ekonomiczną poprzez przedsiębiorczość. Indywidualne podejście: osobiste konsultacje i programy mentoringowe. Koncentracja na kobietach, zwłaszcza tych, które mierzą się z podwójnymi barierami (doświadczenie migracji + ograniczenia związane z płcią). Wysoki poziom ekspertyzy w obszarze startupów i planowania biznesowego. Rozwinięta sieć kontaktów w środowisku przedsiębiorców i instytucji wspierających.

Główne projekty ukierunkowane na integrację migrantów

Projekt MIGRANTINNEN gründen („Migrantki zakładają biznes”) Centralny program jumpp dla kobiet z doświadczeniem migracyjnym / uchodźczym: indywidualny mentoring (Mentor–Mentee), doradztwo w zakresie biznesplanu, rozwijanie umiejętności marketingowych, finansowych i brandingowych, porady prawne i organizacyjne, pomoc w poszukiwaniu finansowania, grupowe warsztaty, szkolenia i spotkania networkingowe, wsparcie na wszystkich etapach — od pomysłu do uruchomienia biznesu.

Wsparcie startupów i samozatrudnienia dla migrantów

Doradztwo dla osób, które chcą: otworzyć własną działalność, przejść na samozatrudnienie, zrozumieć niemieckie wymogi podatkowe, prawne i finansowe.

Kursy, warsztaty i business coaching dla migrantów / migrantek
Tematy: marketing, planowanie finansowe, budowanie sieci kontaktów, zarządzanie czasem, wejście na rynek, narzędzia cyfrowe.

JUMPP jest ważnym narzędziem integracji ekonomicznej migrantów we Frankfurcie, szczególnie kobiet. Pomaga przekształcać pomysły biznesowe w realne projekty, wspiera samozatrudnienie, wzmacnia pewność siebie i społeczne uczestnictwo migrantek.

KUBI – Kultur und Bildung gGmbH Frankfurt – integracja migrantów

KUBI – Kultur und Bildung gGmbH
Organizacja non-profit założona w 1993 roku jako stowarzyszenie turecko-niemieckie. Od 2021 roku działa w formie gGmbH. Organizacja zatrudnia ponad 150 pracowników z ponad 16 krajów i realizuje około 40 projektów.

Główne projekty ukierunkowane na integrację migrantów ● ○ ●

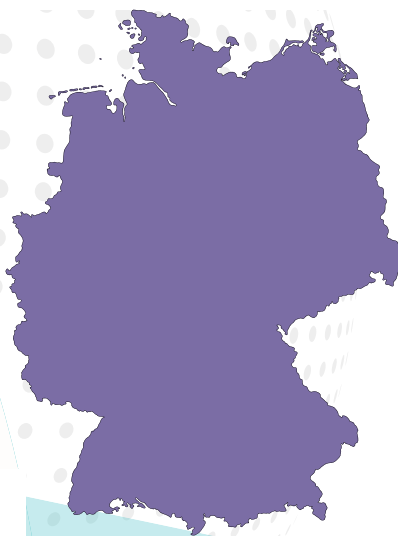
1 Programy społeczno-pedagogiczne w szkołach (Jugendhilfe in der Schule)
Wsparcie dzieci z doświadczeniem migracyjnym, pomoc w adaptacji i rozwoju językowym, indywidualne konsultacje, praca z rodzinami migrantów, zapobieganie agresji i konfliktom.

2 Programy dla młodzieży zagrożonej problemami szkolnymi
Wsparcie uczniów, którzy mogą nie ukończyć szkoły, towarzyszenie społeczne, pomoc w odbywaniu praktyk, wzmacnianie motywacji i umiejętności uczenia się.

3 Doradztwo zawodowe i przygotowanie do pracy (Berufsorientierung, Ausbildungscoaching)
Przygotowanie do kształcenia zawodowego (Ausbildung), pomoc w poszukiwaniu miejsc nauki / praktyk, przygotowanie dokumentów.

4 Program dla migrantów z wykształceniem pedagogicznym: przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji, ukierunkowanie na sferę społeczną i edukacyjną, dostosowanie zagranicznych kwalifikacji do niemieckich standardów.

5 Programy integracyjne dla uchodźców i nowo przybyłych
Doradztwo, adaptacja językowa i społeczna, pomoc w dostępie do edukacji i instytucji społecznych.

6 Projekty kulturalne i edukacja demokratyczna
Dialog międzykulturowy, przeciwdziałanie radykalizacji, wspieranie tolerancji i uczestnictwa w życiu społecznym.

Specyfika obszarów działalności

Wielokulturowy zespół, który dobrze rozumie problemy migrantów. Realizacja dziesiątek projektów jednocześnie — szeroki zasięg oddziaływania w społeczności. Nacisk na zapobieganie problemom społecznym, a nie wyłącznie na ich rozwiązywanie.

Praca ze wszystkimi grupami wiekowymi: dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Głęboka współpraca ze szkołami i służbami społecznymi we Frankfurcie.

Znaczenie i rola KUBI dla integracji migrantów

Zapewnia równy dostęp do edukacji, która stanowi podstawę skutecznej integracji. Pomaga dzieciom i młodzieży z doświadczeniem migracyjnym unikać niepowodzeń szkolnych. Zwiększa szanse młodych ludzi na uzyskanie wykształcenia zawodowego i pracy. Towarzyszy nowo przybyłym migrantom i uchodźcom w pierwszych latach pobytu w Niemczech. Sprzyja budowaniu tolerancyjnego i różnorodnego społeczeństwa. Pomaga dorosłym migrantom zdobywać kompetencje pedagogiczne potrzebne w sektorze społecznym — bardzo poszukiwanym w Niemczech.

KUBI jest jedną z najważniejszych organizacji we Frankfurcie w obszarze społecznej, edukacyjnej i zawodowej integracji migrantów. Dzięki swoim programom realnie wpływa na przyszłość dzieci, młodzieży i dorosłych z doświadczeniem migracji.

Ukrainian Coordination Centre – organizacja wsparcia, centrum dla osób przesiedlonych

Centrum powstało jako inicjatywa wolontariuszy wywodzących się ze społeczności ukraińskiej we Frankfurcie po rozpoczęciu pełnoskalowej wojny w Ukrainie — po to, aby pomagać nowo przybyłym osobom przesiedlonym. Główne projekty i działania ukierunkowane na wsparcie Ukraińców oraz integrację UCC realizuje szereg form pomocy i wsparcia dla Ukraińców we Frankfurcie — szczególnie dla tych, którzy dopiero przyjechali.

Формат: Волонтерська / громадська ініціатива / організація підтримки — центр для переселенців та українців, які прибули до Франкфурта.

Основні напрями

Doradztwo dla nowo przybyłych
Udzielanie informacji i wsparcia w
pierwszych krokach: gdzie się
zarejestrować, jak załatwić dokumenty,
jak znaleźć mieszkanie, ubezpieczenie
zdrowotne itd.

Wsparcie społeczne i orientacja
Wolontariusze centrum pomagają
w kwestiach adaptacyjnych,
udzielają informacji o usługach
społecznych i doradzają, jak
funkcjonować w Niemczech.

Pomoc informacyjna w
języku ukraińskim i
niemieckim
Jest to szczególnie ważne
dla osób, które nie znają
jeszcze dobrze
niemieckiego; UCC działa
jako „pomost” między
społecznością ukraińską
i lokalnymi instytucjami

Organizacja wydarzeń kulturalno-
społecznych, adaptacja i wsparcie
społeczności
Na podstawie informacji o
koncertach, zajęciach i wydarzeniach
kulturalnych organizowanych przez
UCC dla Ukraińców widać, że pomaga
to utrzymywać więzi, budować
wspólnotę, wzmacniać morale i
wspierać integrację społeczną.

Doradztwo zawodowe i wsparcie w
adaptacji osób przesiedlonych do życia w
Niemczech
Pomoc w poszukiwaniu pracy, orientacji w
lokalnych warunkach oraz przekazywanie
informacji o możliwościach nauki lub
zatrudnienia (we współpracy z
odpowiednimi strukturami).

Specyfika pracy Ukrainian Coordination Centre e.V.

Wolontariacki charakter + szybka reakcja
UCC powstało jako odpowiedź na kryzys, zostało stworzone przez wolontariuszy, którzy dobrze rozumieją potrzeby Ukraińców, dlatego potrafi działać elastycznie i szybko.

Wsparcie w języku ukraińskim
To element krytycznie ważny dla nowo przybyłych, zwłaszcza na początku, kiedy nie znają jeszcze niemieckiego na wystarczającym poziomie.

Koncentracja na pierwszych miesiącach po przyjeździe
Pomoc w podstawowych sprawach: rejestracja, dokumenty, mieszkanie, ubezpieczenie, informowanie o prawach i obowiązkach.
Sieć

Sieć kontaktów + współpraca z lokalnymi organami
UCC współpracuje z lokalnymi służbami, aby kierować ludzi do odpowiednich instytucji i zapewniać im wsparcie.
(Frankfurt.de)

Wsparcie nie tylko indywidualne, ale również wspólnotowe
Poprzez inicjatywy kulturalne, społeczne i informacyjne oraz wydarzenia, które pomagają Ukraińcom utrzymywać więzi, adaptować się i integrować.

Znaczenie i rola UCC w procesie integracji Ukraińców i migrantów we Frankfurcie

UCC daje szansę na łagodne przejście — pierwsze ważne kroki po przyjeździe (rejestracja, dokumenty, mieszkanie, ubezpieczenie zdrowotne, poznanie systemu) stają się prostsze.

Zapewnia bezpieczeństwo informacyjne i społeczne nowo przybyłym, zwłaszcza tym, którzy nie znają niemieckiego albo nie mają jeszcze wystarczających zasobów.

Wspiera integrację społeczną poprzez wspólnotę: wsparcie, kulturę, komunikację, wydarzenia — co jest ważne dla zdrowia psychicznego i poczucia przynależności.

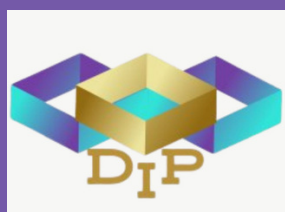
Ułatwia zatrudnienie i adaptację — pomaga odnaleźć się w systemie, wskazuje możliwe ścieżki, kontakty i punkty orientacyjne.

Jest pomostem między społecznością ukraińską a niemieckimi instytucjami / społeczeństwem — działa jako „pierwszy kontakt”, pomagając nawiązywać relacje.

Co-funded by
the European Union

Sfinansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora(-ów) i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.